

เวลาไม่ใช่ที่หวัง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

กาลเวลามันกินตัวมันเองนะ เวลานี้กินตัวมันเอง แต่เวลาปฏิบัติ ถ้าเวลาน้อยๆ ต่อหน้าเป็นปัจจุบัน ถ้ามาวันเดียวมาปฏิบัติอาจจะได้ผล แต่พอเวลามันยาว มันยาวเวลามันเหลือเพื่อ เห็นไหม เวลาปฏิบัติกลับไม่ได้ แต่เวลาพวกนักปฏิบัติเราต้องการเวลามากเลย เวลาปฏิบัติเพื่อจะให้มันทรงตัวไ้ ความทรงตัวไ้ ทรงตัวไ้เพราะจิตมันมหัศจรรย์มาก ต้องให้มันทรงตัวไ้ การทรงตัวไ้จะทำอย่างไร?

นี่มันไปคาดหมายไ้ เราหมายกาลหมายเวลากันไ้ใหม่ แต่เวลามันไม่หมายกาลเวลา ปฏิบัติเลยนะมันเป็นปัจจุบัน ความเป็นปัจจุบันมันสะท้อนถึงหัวใจ แต่นี่พอเราคาดเราหมาย รอเวลาไ้ เวลามันกินตัวมันเองเห็นไหม เวลามันเป็นไตรลักษณ์อยู่แล้ว มันกินตัวมันเอง มันหมดไปๆ มันหมดไป แต่เราก้หวังไ้ การหวัง การคาด การหมายนี่มันเป็นอดีต-อนาคต พอดี-อนาคตนี่มันมาแก้ของเราไม่ได้ เราก้หวังกัน ไ้ๆ เหมือนกับไฟไหม้ลามเรามา เราก้หวังจะหนีไปเรื่อยๆ

ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน มันต้องถึงที่สุดไ้ใหม่ แต่มันไม่ได้ผลก็ตรงนี้ไ้ ตรงที่กาลเวลานี้เราคาด เราหมายไ้กับกาลเวลา แล้วกาลเวลามันกินตัวมันเองไ้ใหม่ กาลเวลานี้มันต้องหมดไปๆ มันกินตัวมันเอง แล้วชีวิตเรานี้อาศัยสืบต่อ เห็นไหม พระสารีบุตรตอบกับนักบวชต่างศาสนาว่า “ชีวิตนี้คืออะไร?” เขาว่าชีวิตนี้คืออะไร “ชีวิตนี้คือไออุ่น ไออุ่นตั้งอยู่บนกาลเวลา” นี่ชีวิตนี้อยู่บนกาลเวลา เวลามันกินตัวมันเองไ้ กินตัวมันเองก็ชีวิตเราหมดไ้กับกาลเวลานั้น แล้วเราคาดเราหมายอยู่ไ้กับกาลเวลานั้น มันก็กินตัวมันเองอยู่แล้ว แล้วเราก้จะหมดสิ้นไ้กับกาลเวลานั้น

เราถึงหวังที่กาลเวลาไม่ได้ใจ ถึงว่าปัจจุบันธรรม ถ้าเราจงใจตรงไหน เราต้องรีบทำตรงนั้นเลยนะ เพราะมันหมดสิ้นไปๆ วันคืนล่วงไปๆ วันคืนล่วงไปๆ นะ แล้วเราละ เราได้อะไร? เราไปหวังที่กาลเวลา เห็นไหม นี่ที่ว่าอาจารย์มหาบัวบอกว่า “เวลาภาวนาก็มองนาฬิกาไป นาฬิกาจะขึ้นไปเท่าไรเอา ๑๐ นาที ๒๐ นาที” ภาวนาเพื่อเอาความสงบ แต่ไปดูเวลานั้นว่า ได้ครึ่งชั่วโมง ได้ชั่วโมง ภาวนาเพื่อความสงบแต่ไปเอาผลจากนาฬิกา มันต่างกันไหม มันเคลื่อนออกไป

นี่ก็เหมือนกัน เรามาจะประพฤติปฏิบัติ เราต้องคิดถึงตัวเรา เราไม่หวังที่กาล ไม่หวังที่เวลาแล้วไม่ใช่ไปคาดหวังที่มันด้วย มันเป็นเป้าดวงแล้ว เห็นไหม เป้าดวงข้างนอกนั้นไม่ใช่ความสงบภายในหัวใจ ไม่ใช่มรรคผลที่เราปรารถนา

ความปรารถนามันอยู่ที่เราอยากได้ กาลเวลานี้เป็นว่าไออุ่นสืบท่ออยู่กาลเวลา ชีวิตก็มีอยู่ ถ้ามันดับไป กาลเวลาก็มีอยู่ มีดแจ่มยังสว่างนี้กาลเวลาขี้สืบท่อต่อไป มันกินตัวมันเองมันมาแล้วมันก็ยังต้องไปเรื่อยๆ เพราะมันไปเป็นอดีต-อนาคตไปเรื่อย มันยังมีวันไปเรื่อย แต่เราต่างหากกลับมีคุณค่าน้อยกว่ามัน เพราะครบ ๑๐๐ ปีเราต้องตายไป หรือ ๑๐๐ กว่าปี ไม่ถึง ๑๐๐ ปีเราต้องตายไป นี่ไออุ่นมันไม่สืบท่ออยู่กับกาลเวลา เห็นไหม ไออุ่นมันดับ แต่ไออุ่นนี้พลังงานที่มีชีวิตเห็นไหม

ถ้าพูดถึงไออุ่น ไออุ่นแบบว่าทางวิทยาศาสตร์ว่าเป็นพลังงานตัวหนึ่ง พลังงานแก่ชีวิตเรามีแค่นั้นหรือ พลังงานมันคนละพลังงาน พลังงานนี้พลังงานเราสร้างขึ้นมา พลังงานปฐมเราสร้างขึ้นมาได้ตลอด พลังงานเราสร้างได้ตลอด แต่มันใช้ก็หมดไป

แต่พลังงานชีวิตนี้สำคัญกว่านะ เพราะอะไร เพราะมันเป็นธาตุรู้ เป็นสสารที่ตัวรู้ไป ธาตุ ๖ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ อารมณ์ อากาศธาตุคือในสุญญากาศ แล้วก็ธาตุรู้ ธาตุรู้ก็เป็นสสารอันหนึ่ง แต่สสารที่มหัศจรรย์มากเลย มันถึงเป็นตัวรับผลของบุญกุศลนั้น เกิด-ตาย เกิด-ตายไป เห็นไหม แต่มันก็ต้องมีเกิด-ดับ เกิด-ดับ กาลเวลามันเปลี่ยนไปๆ แล้วมันเปลี่ยนสถานะไป มันเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เกิดเป็นคน เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นสัตว์ เกิดเห็นไหม เกิดนี่อะไรพาเกิด บุญกุศลพาเกิด

ขนาดบุญกุศลพาเกิด มันหยาบแล้วมันจับต้องได้ เขาเรียกว่าทำทานทำง่ายใจ เห็นไหม นักบวชในพุทธกาลมากเลย เวลาที่มีความคิดมาก “เราลาสิกขาไปก็ได้ แล้วเราไปทำบุญกุศลเอา” นี่ก็เหมือนกัน การทำบุญกุศลเอาก็นี่เป็นเรื่องบุญกุศล มันทำง่าย นี่เราทำบุญกุศล เห็นไหม เราว่าได้บุญมาได้มา ได้มาแต่เด็ดขาดเลย

แต่บุญนี้พลังงานขับเคลื่อนไปแล้วมันหมด เห็นไหม เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เพราะทำบุญก็ต้องได้ไปเกิดบนสวรรค์ ทำไม่ดีไปเกิดในนรก นี่มันเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ มันเป็นพลังงานอันหนึ่ง พลังงานหยาบๆ แล้วมันจับต้อง มันเห็นผลใจ แต่เวลาทำใจให้สงบนี้สิ เห็นไหม ทำความสงบขึ้นมาในหัวใจ จมจิดนี้เป็นสมาธิ จมจิดนี้วิปัสสนาเกิดขึ้น วิปัสสนาญาณเกิดขึ้น มันละเอียดอ่อนจนแทบมองไม่เห็นเลย

ศาสนานี้เราถึงว่าลึกซึ้งมาก กว้างขวางมาก ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเบิก มารู้ไว้ก่อนนะ “สยัมภู” มารู้ด้วยตนเอง เป็นไปไม่ได้ มันไม่มี มันเส้นผมบังภูเขา มันอยู่ภายในใจ จนเราไม่สามารถจับต้องได้ แล้วแยกแยะไม่ได้

เวลาวิปัสสนาเข้าไป พอไปจับต้องถึงความคิดของเราเองได้นี้ มันก็ยังงงความคิดของเราเอง เห็นไหม มันงงนะ ทั้งๆ ที่ว่าความคิดนี้มันส่งออก กับความคิดที่มันเข้าหาใจของตัวเอง นี่ถึงว่าถ้าความคิดนี้เป็นโลกนะ เป็นความคิดส่งออก นั่นเป็นโลกิยะ ถ้าความคิดนี้สมาธิเข้ามา มีสมาธิ คือว่าเราจดจ่ออยู่ แล้วมันใกล้เข้ามาๆ จนจับตัวมันเองได้ อันนั้นเป็นมรรคใจ ก็ความคิดอันเดียวกัน

“สังขาร” ถ้าเป็นความคิดของเราเอง มันเป็นโลกไป สังขารมีสมาธิมากขึ้นให้เราไม่คิดเข้าข้างตัวเองใจ ให้ความคิดเข้าข้างตัวเอง ความเห็นเข้าข้างตัวเอง อุปาทานนี้ให้มันตัดออกไปจากใจ ไม่มีอุปาทาน ให้มันเป็นเนื้อๆ ของความคิด นั่นเห็นไหม มรรคหยาบๆ ขึ้นมาเรื่อยๆ มันจะย้อนกลับเข้าไป ย้อนกลับเข้าไป มันอยู่ที่อะไรนะ มันเป็นปัจจุบันธรรมทั้งหมด มันไม่อยู่บนกาล ไม่อยู่เป็นเวลา

ฉะนั้นถึงว่าอกาลิโก ธรรมนี้ไม่มีกาลไม่มีเวลา ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ไปแล้ว ๒,๕๐๐ ปี กับพระในปัจจุบันนี้ถ้าธรรมถึงกัน ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ธรรมอันเดียวกัน เห็นไหม ออกา

โลก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา จะกี่พันปี จะล้านๆ ปี เห็นไหม อดีต-อนาคต มันปิดความเป็นปัจจุบันไว้ ถ้าเข้าไปถึงปัจจุบันแล้ววิมุตติ สะเทือนถึงกันหมด พระพุทธเจ้าก็ล้านพระองค์ ผู้ที่ตามมา อันเดียวกันหมด ถึงว่าไม่เกิดไม่ดับอีกใจ ไปอยู่ที่วิมุตติอันนั้น มีอยู่ แต่มีแบบวิมุตติ ไม่มีแบบทั่วๆ ไป นั่นมันถึงว่าไม่มีกาล ไม่มีเวลา เห็นไหม

เราเป็นทาสของกาลของเวลาหนึ่ง สองพอจะมาประพฤติปฏิบัติ เราก็ก้าวไปอีก พอจะประพฤติปฏิบัติก็คาดหมายไปที่ผลของมัน เห็นไหม ประพฤติปฏิบัติมันอยู่เพื่อเอาอนาคต นั่นยังเป็นหยาบเกินไป แต่นี่คาดหมายแล้ว เมื่อนั้น เมื่อไร เมื่อนั้น แล้วถ้ามีเวลามากขึ้นไปก็จะ... นี่มันมีคาบสองคม เมื่อนั้นก็คาดหวังไปที่อนาคต เมื่อนั้น แต่พอมีเวลาขึ้นมา เราจะถือศีล ๕ วัน ๑๐ วัน ก็วันก็แล้วแต่ โอ้อโฮ ตั้ง ๕ วันแหละ เวลามันเหลือเพื่อ เห็นไหม มันนอนใจอีกแล้ว นี่กาลเวลามันให้ผลบทั้ง ๒ ด้านเลย ทั้งอดีตทั้งอนาคต

แล้วปัจจุบันอยู่ที่ไหน? เราไม่เห็นปัจจุบันนะ ปัจจุบันธรรมถึงแก่กิเลสได้ ปัจจุบันธรรมขนาดว่าความคิดที่พูดออกมานี้เป็นภริยาของธรรม ออกมานี้เป็นอดีตไปแล้ว ถ้าปัจจุบันเข้าไป มันสะเทือนเดี๋ยวนั้นใจ มันคิดเดี๋ยวนั้น มันเห็นเดี๋ยวนั้น มันสะเทือนเดี๋ยวนั้น แล้วมันแก้กันเดี๋ยวนั้น เหมือนกับเราจรดปลายปากกาไป เห็นไหม ปลายปากกาจะเขียนไปทางไหนปัจจุบัน แต่ถ้าปลายปากกามันเคลื่อนออกไปแล้ว มันเป็นเส้นไปแล้ว เราจะกลับไปลบได้อย่างไร ต้องมีใช้ยางลบก่อน เห็นไหม อันนั้นก็เป็นวัตถุที่แก้ได้ แต่ใจเรามันสะสมไปเรื่อยๆ นะ นี่กาลเวลากับอกาลใจ

อกาล ลบล้างเวลาทั้งหมด วัน-คืนไม่มี พระอรหันต์ถึงว่าราตรีเดียวใจ พระอรหันต์เป็นผู้มีราตรีเดียว ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ไม่มีราตรีอีกแล้ว เป็นผู้สว่างอยู่ตลอดเวลา ไอ้ความหมายเราก็ว่าคิดผิดนะ พระอรหันต์ที่ว่ามีราตรีเดียว พระอรหันต์ไม่เคยหลับใจ ก็คิดว่าพระอรหันต์นี้ต้องถ่างตาไว้ตลอดนี่ต่างหาก! พระอรหันต์คือผู้ที่มีราตรีเดียว ไม่มีการสืบท่ออีกแล้ว เป็นปัจจุบันตลอด จะกี่ร้อยกี่พันปี มันก็อันเก่า มันรู้ตลอดใจ นี่ปัจจุบันธรรม ถ้าเข้าถึงปัจจุบันธรรมอันนั้นแล้ว กาลเวลานี้เข้ามาให้โทษเราไม่ได้เลย ทั้งๆ ที่เราเกิดมากับมันนะ

ต้องเกิดมากับมันเพราะว่าการนับกาลเวลานี้มันบุญกุศลไป พลังขับเคลื่อนมันต้องมีวันหมด พลังงานขับเคลื่อนของเทวดา พลังงานขับเคลื่อนของพรหม พลังงานขับเคลื่อนของมนุษย์ที่ว่า ๑๐๐ ปี ประมาณนั้น พลังงานขับเคลื่อนของโนนรคนั้น นี่กาลเวลามันกินตัวมันเองเห็นไหม แล้วชีวิตเราก็ไปอาศัยตรงนี้มา ไออุ่นนี้อาศัยมาขนาดไหน

แล้วมาปัจจุบันนี้มาอาศัย ศาสนาเราพระพุทธเจ้าวางไว้ ๕,๐๐๐ ปี แล้วบอกว่ากึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองอีกหนหนึ่ง แล้วเรามาตกอยู่ท่ามกลางเลขนะ ๕,๐๐๐ ปีอยู่ตรงกลาง เห็นไหม มัชฌิมาปฏิปทา แล้วนี่ก็กลาง พูดถึงว่าอายุเราก็เป็นกลางคน เป็นตะวันจะเริ่มบ้าย กลางคนแล้ว เห็นไหม แล้วจะแก่เฒ่าไป แล้วก็ใช้พลังงานนี้หมดไปเหอ พลังงานนี้สืบทอดอายุไป นี่ย้อนกลับมา

ถ้าเราเทียบถึงความคิดเราแค่พลังงาน ไอ้พวกถ่านไฟฉายนั้นมันก็แบบว่าไม่มีคุณค่าเลย ทำแล้วเพื่อไปตรงนั้นเหอ? มันไม่ใช่ ตัวมันเองมันรู้ตัวมันเองไหม พลังงานต่างๆ นี่ไม่รู้ตัวมันเองเลย แต่พลังงานในตัวเรามันรู้สุขรู้ทุกข์ แล้วมันละเอียดเข้าไปจนวิมุตติ ละเอียดเข้าไปจนแบบว่าไม่ใช่สุขแบบ ชันซ์ เห็นไหม สุขเวทนา-ทุกข์เวทนา เห็นไหม ไอ้นั้นอารมณ์กับตัวที่ว่าจะมีความสุขมันกระทบกัน

เราคิดถึงความดี เห็นไหม เราคิดถึงผลที่เป็นบวก มันจะมีความสุขมากเลย ถ้าคิดถึงผลที่ว่ามันเป็นลบนะ มันจะมีความสุขทุกข์มากเลย เห็นไหม มันกระทบกัน อารมณ์คือชันซ์ ๕ มันจรมมา ชันซ์ ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชันซ์ ๕ จิตนี้มันละเอียดอ่อนที่ว่ามันอึดในตัวมันเอง มันจะสุขในตัวมันเอง

ที่มันสุขในตัวมันเองไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่ามันพร่องอยู่ตลอดเวลา จิตนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โดยธรรมชาติของมัน จิตนี้ไม่มีจิตไหนเคยอึดเลย มันพร่องอยู่ตลอดเวลา มันเลยหิวโหยอยู่ตลอดเวลา พุทโธ พุทโธ พุทโธนี่เติมจิตให้เต็มไง เติมจิตที่พร่องนี้ให้เต็ม พอจิตที่พร่องนี้เต็ม จิตนี้เป็นความสงบ เห็นไหม ถ้าจิตนี้พร่องให้เต็ม พอจิตมันเต็มมันอึดในตัวมันเอง มันมีความสุขสงบ สุขนี้ไม่เจือด้วยชันซ์ ไม่เจือด้วยอารมณ์กระทบ มันอึดในตัวมันเอง ที่นี้ความสกปรกมันยังมีอยู่ วิปัสสนาจนจิตนี้สะอาดหมด นี่วิมุตติ เห็นไหม พ้นจากกาลเวลาโดยธรรมชาติของมันเลย

แต่มันอยู่ในมรรคนะ อยู่ในหลักตามศาสนาของเรา มันเป็นเป้าหมายของศาสนาที่เราจะทำให้
พ้นออกไปจากทุกข์ เป้าหมายของศาสนา ศาสนามาทางนี้แล้วมันมีมีคละอริยสังขัง มีครูบาอาจารย์ มี
สังฆกรรม เราถึงว่าพูดถึงสังฆกรรมแล้วมันตรง เห็นไหม อริยสังขมันตรง ความเห็นที่มันตรงนี้เราถึงมี
โอกาสเข้าตรง แผนที่มันตรงใจ ต่อไปแผนที่มันจะเริ่มเอนเอียงไป กาลเวลานานไป คนที่ปฏิบัติถึง
เข้าถึงจุดนี้มันเข้าถึงไม่ได้ พิกัดต่างๆ นี้มันจะเคลื่อนออกไป แล้วเราก็จะหลงทางกันไป

นี่ศาสนาเสื่อม เสื่อมตรงหัวใจคนๆ นี้ไง เสื่อมตรงหลักการที่เราจะเข้าไปหาศาสนา แต่ตัว
ของศาสนา ตัวสังจะตัวนั้นมันไม่มีทางเสื่อม เพราะพระศรีอริยเมตไตรยยังต้องมาตรัสรู้อันนี้
เหมือนกัน เข้าถึงธรรมอันเดียวกัน วิมุติธรรมอันนี้อันเหมือนกัน เราถึงต้องตั้งใจตรงนี้ไง กาลเวลาถึง
ว่าถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ กาลเวลามีประโยชน์กับเรา ไอ่อันนี้เราสืบทอดอยู่

แต่ถ้าเราไปหวังกาล หวังฟังกาลอยู่นะ มันยังเป็นอดีต-อนาคต สิ่งที่จะเป็นประโยชน์กลับให้
เป็นโทษกับเรา โทษที่ว่าปฏิบัติแล้วไม่ได้ผลไง ปฏิบัติแล้วหวังตรงนั้นไง หวังออก ถึงทิ้งให้หมด แล้ว
เอาปัจจุบันธรรม ปฏิบัติไป ความเพียรทุ่มเข้าไปๆ แล้วจะถึงธรรมนั้นเองด้วยปัจจัยตั้งไ้ ปัจจัยตั้งรู้
จำเพาะตน ด้วยเหตุผลของที่ว่าเราเดินให้ถูกทางเท่านั้นเอง เอวัง